

Sygn. akt I PK 55/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Teatrowi (...) w B.
o odszkodowanie z tytułu dyskryminacji,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w B.
z dnia 19 września 2013 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Teatru (...) w B. na rzecz J. B. kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 września 2013 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację Teatru (...) w B. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 22 lutego 2013 r., którym zasądzono od pozwanego Teatru na rzecz powódki J. B. kwotę 22.000 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku strona pozwana zarzuciła:
I. naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy,
a mianowicie: 1) art. 321 §1 k.p.c., przez wyrokowanie ponad żądanie polegające

na orzeczeniu na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powódkę; 2) art. 213 § 1, art. 231 w związku z art. 233 k.p.c., przez ustalenie faktów, w oparciu o które został wydany wyrok, z naruszeniem istoty domniemania faktycznego; 3) art. 366 k.p.c., przez naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej, tj. wydanie orzeczenia na podstawie faktów, które były przedmiotem ustaleń i rozstrzygnięć w sprawach zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w B. sygn. akt IV P (...) oraz IV P (...), dotyczących roszczeń odszkodowawczych z tytułu dyskryminacji powódki; II. naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię art. 18^{3b} § 3 i 4 w związku z art. 94 k.p. i § 4 pkt 1 obowiązującego u pozwanego Regulaminu pracy, przez przyjęcie, że pozwany dyskryminował powódkę nie angażując jej do udziału w wydarzeniach artystycznych organizowanych bezpośrednio przez pozwanego lub przy pomocy reżyserów współpracujących z pozwanym, mimo że brak było podstaw prawnych, z których wynikał obowiązek pozwanego do zagwarantowania aktorowi udziału w wydarzeniach artystycznych organizowanych przez Teatr.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie „zaskarżonego postanowienia” w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono w pierwszym rzędzie występowaniem istotnego zagadnienia prawnego „polegającego na ustaleniu czy w sytuacji gdy aktor zatrudniony na umowę o pracę, nie jest angażowany do wydarzeń artystycznych organizowanych w siedzibie pracodawcy, a - z umowy o pracę oraz zapisów regulaminowych obowiązujących u pracodawcy nie wynika obowiązek pracodawcy do zagwarantowania aktorowi udziału w wydarzeniach artystycznych organizowanych przez Teatr, - aktor otrzymuje stałe wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę bez względu na to, czy uczestniczy w takich wydarzeniach, czy nie, - zaś wydarzenia artystyczne organizowane u pracodawcy reżyserowane są przez reżyserów - osoby zatrudniane na umowy o dzieło, które to osoby decydują o obsadzie danego wydarzenia artystycznego i ponoszą odpowiedzialność za jakość sztuki, to czy w takiej sytuacji pracodawca dopuszcza się dyskryminacji takiego pracownika - aktora”. W tym zakresie skarżący powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2002 r., I PKN

374/01 oraz podniósł, że obowiązek zagwarantowania udziału w organizowanych przez Teatr wydarzeniach artystycznych nie wynika z § 4 pkt 1 ppkt 17 Regulaminu pracy, który stanowi jedynie o stworzeniu warunków do rozwoju artystycznego pracowników artystycznych poprzez organizację wydarzeń artystycznych. Ponadto skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na: 1) naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. wskutek błędnego ustalenia w zakresie stwierdzenia zaistnienia przesłanek dotyczących dyskryminowania powódki w oparciu o fakty, które były przedmiotem spraw dotyczących jej roszczeń odszkodowawczych z tytułu dyskryminacji, prowadzonych przed Sądem Rejonowym w B. pod sygn. VI P (...), dotyczącej okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2006 r. oraz VI P (...), dotyczącej okresu od 1 stycznia do 30 czerwca 2007 r. i od 1 grudnia 2007 r. do 30 listopada 2008 r., podczas gdy przedmiot niniejszej sprawy dotyczył lat 2010 i 2011 r.; 2) naruszenie art. 213 § 1 i art. 231 w związku z art. 233 k.p.c. wskutek nietrafnego i dokonanego z naruszeniem istoty domniemania faktycznego ustalenia faktów stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, iż zachowanie pracodawcy w okresach objętych sprawami dotyczącymi roszczeń odszkodowawczych z tytułu dyskryminacji powódki przez pozwanego w sprawach VI P (...) oraz VI P (...) było tożsame z zachowaniem pracodawcy w okresie objętym przedmiotem niniejszej sprawy i wypełniało znamiona dyskryminacji pracownika; 3) naruszenie art. 366 k.p.c., przez wydanie orzeczenia na podstawie faktów, które były przedmiotem ustaleń i rozstrzygnięć w powołanych wyżej sprawach Sądu Rejonowego w B.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c.

powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Z kolei zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest

rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na wskazywane przez niego okoliczności.

Po pierwsze, z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, że swoją wątpliwość kwalifikowaną jako „istotne zagadnienie prawne” skarżący formułuje na tle § 4 pkt 1 ppkt 17 obowiązującego u niego regulaminu pracy. Nie wiadomo jednak, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie tej kwestii w sytuacji, gdy podstawy zaskarżonego wyroku nie stanowiło to postanowienie regulaminu, przytoczone przez Sąd pierwszej instancji wyłącznie w kontekście podnoszonych przez powódkę zarzutów, ale poczynione w sprawie ustalenia faktyczne co do okoliczności ocenionych przez Sądy obu instancji jako „nierówne traktowanie powódki jako pracownicy” w rozumieniu art. 18^{3b} § 1 k.p., polegające na nieuzasadnionym „niestworzeniu powódce równych szans przy angażach do sztuk (...) w porównaniu do innych aktorów teatru”, a „nie na nieobsadzaniu w konkretnych sztukach”. Bezprzedmiotowe jest również odwoływanie się przez skarżącego w tym zakresie do zacytowanego przez niego poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2002 r., I PKN 374/01 (OSNP 2004 nr 9, poz. 156), gdyż odnosił się on do oceny zasadności wypowiedzenia umowy o pracę.

Po drugie, twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej pozostaje poza stanem faktycznym sprawy, z którego wynika, że okoliczności

stanowiące podstawę faktyczną roszczenia powódki utrzymywały się nieprzerwanie od czerwca 2005 r. przez okres 6 lat, zaś przedmiotem spraw IV P (...) i IV P (...) było przywrócenie powódki do pracy. Przyjęciu oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprzeciwia się również to, że Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, a skarżący nawet nie twierdzi, aby w apelacji podnosił zarzuty procesowe kwestionujące prawidłowość ustaleń faktycznych z uwagi na uchybienia przepisom postępowania wskazywanym obecnie w podstawach kasacyjnych. Sąd odwoławczy tych uchybień nie mógł zatem wziąć pod rozwagę, gdyż był związany jedynie takimi uchybieniami przepisów postępowania, które zostały podniesione w apelacji (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55).

Wywody skarżącego wskazują, że w istocie zmierza on do zajęcia przez Sąd Najwyższy stanowiska co do zarzutów postawionych zaskarżonemu wyrokowi w ramach podstaw kasacyjnych, jednakże taka okoliczność nie stanowi przesłanki uzasadniającej zaangażowanie Sądu Najwyższego.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.